

[Swirida I.I.], *Между Петербургом, Варшавой и Вильно. Художник в культурном пространстве XVI-II - середина XIX вв. Очерки*, Москва 1999. – *Wykaz warszawiaków w zb. MNW sporządzony w 1939 r. przez Alinę Sokołowską*, Almanach Muzealny, 2007 t. 5, s. 191. – Michalczyk Z., *Michał Stachowicz (1768-1825). Krak. malarz między barokiem a romantyzmem*, t. 1-2, W. 2011. – Getka-Kenig M., *Wystawy sztuk pięknych w Warszawie jako narzędzie polityki artyst. władz Królestwa Pol. w l. 1815-1830*, Folia Historiae Artium, 2018, seria nowa, t. 16, s. 69, 71.

Kraszewski, Cat., s. 27, 28. – Boloż Antoniewicz, Kat. – Kociatkiewiczówna [Twarowska] M., *Przew. po Muz. Ord. Krasińskich*, W. 1930, s. 28, 29. – *Malarstwo warsz. pierwszej poł. XIX w.*, IPS, W. 1936. – Sawicka S., *Grafika pol. Przew. po wystawie retrospektywnej*, MNW, W. 1938, s. 22. – Solski T., Zembatówna M., *Ambrożego Grabowskiego „Rękorysy Polaków. Prace malarzkie ziomków naszych”*. Kat., Ze Skarbcza Kultury, 1953 z. 1, s. 158. – Blumówna H., *Motyw rodzajowy w pol. rys. XIX w.*, MNK, W. 1957. – *Warszawa w l. 1795-1864*, Muz. Hist. m.st. Warszawy, W. 1960. – Suchodolska M., Jakimowicz I., Jaworska J., *Rysunki z kolekcji J.I. Kraszewskiego*, MNW, W. 1961. – *Sztuka warsz.*, t. 2. – *Widoki architektoniczne w malarstwie pol. 1780-1880*, MNW, W. 1964. – Sienkiewicz J., *Rys. pol. od Oświecenia do Młodej Polski*, kat. oprac. Derwojed J., W. 1970. – *Kat. rysunków architektonicznych ze zb. MNK. Cracoviana*, cz. 1, oprac. Mossakowska W., kwerenda i inwentaryzacja Kucielska Z., Tobiaszowa Z., W. 1978, s. 61, poz. 389. – *Kat. portretów osobistości pol. i obcych w Polsce działających*, red. Widacka H., BN, t. 2, W. 1992. – KZSP, seria nowa, t. 11, cz. 1, 1993. – Jakimowicz I., *Pięć wieków grafiki pol.*, MNW, W. 1997. – Gutowska-Dudek K., *Rysunki z wilanowskiej kolekcji Potockich w zb. BN*, t. 3, W. 2002. – *Miłośnicy grafiki i ich kolekcje w zb. MNW*, red. Grochala A., MNW, W. 2006. – *Kat. dzieł malarstwa, rys. lawowanego i rzeźby ze zb. pozn. TPN*, red. Suchocka D., MNP, P. 2008, s. 104. – *Orientalizm w malarstwie, rys. i grafice w Polsce w XIX i 1 poł. XX w.*, red. Kozak A., Majda T., MNW, W. 2008.

Gaz. Korrespondenta warsz. i Zagranicznego, 1819 nr 9, s. 144. – Tyg. pol., 1819 nr 11, s. nlb. – Bibl. warsz., 1876 t. 3, s. 392 (Wójcicki K.W.). – Tyg. il., 1930 półr. II, s. 1086 (Husarski W.). – *Sztuki Piękne*, VII, 1931, s. 87 (Schroeder A.). – *Stolica*, 1966 nr 24, s. 4 (Ulbrych J., repr. rys. S.), nr 35, s. 12 (Trepiański A., repr. litogr. S.).

BJ, rkps 5755: Pauli Ż., *Dykcjonarz artystów obrazowych w Polsce*, s. 85; rkps 7862 IV, *Autografy nowsze ze zb. Władysława Górskiego*, t. 12, k. 20r (opis strojów „dziewki z Galicji” i parobka, rkps autorstwa S.). – Bibl.

Pozn. TPN, rkps 1202: Feldmanowski H., *Galeria obrazów zb. E. Rastawieckiego*, k. 116. – AGAD, Centralne Władze Wyznaniowe Królestwa Pol. z l. 1796-1888, vol. 91: *Obchód pogrzebowy*, s. 120 (plik *Plan dzieła wyjść mającego z polecenia Komisji Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z opisaniem obchodu pogrzebowego ... Aleksandra I*); vol. 92, s. 6 (bez nazwiska S.), 22, 27. – Arch. PAN Warszawa, III-2: Zespół Z. Batowskiego, teka nr 51 (d. q-12). – IS PAN, materiały Słownika art. pol., fotokopia odpisu inwentarza zb. Gwalberta Pawlikowskiego we Lwowie, cz. 1, poz. 2127-2138, 3448-3452, 3669-3683, cz. 3, poz. 1840, 1847, 1859, 1862 (może również 1863-1864); wypis ze strony Wyd. Restytucji Dóbr Kultury. Kat. strat wojennych, <http://www.dzielautracone.gov.pl/katalog-strat-wojennych/> (dostęp 28.02.2020). – IS PAN, Zb. Specjalne, nr 250: Smolik P., *Historia ilustracji w Polsce*, k. 17, 21-22, 25; nr 1206 (4 fot. z akw. S. przedstawiających aktorów).

A. Bernatowicz

Sokołowski Jan Seweryn, malarz, rysownik, konserwator malarstwa ściennego, ilustrator, taternik, ur. 28 VIII 1904 Lwów, zm. 2 XII 1953 Warszawa (pochowany na Cmentarzu Zasłużonych na Pęksowym Brzyzku w Zakopanem); syn Stanisława (1865-1942), profesora leśnictwa, i Agnieszki z Gąsieniców Walczaków (1867-1951), nauczycielki koronkarstwa; brat Mariana (1894-1939), botanika, Adama (1898-1984), lekarza, Stanisława (1900-90), geologa, oraz Zofii Klimczakowej (1909-2002), farmaceutki; mąż malarki Ireny Piekarskiej (1912-99), ślub 19 XII 1935 (wg PSB 9 XI 1936); ojciec Jana (ur. 1946), matematyka i informatyka. Dzieciństwo i młodość S. spędził w Zakopanem; uczęszczał tam do Pryw. (od 1922 Państw.) Gimnazjum Realnego, w którym w 1923 zdał maturę. W r. akademickim 1923/24 studiował w Krakowie historię sztuki na UJ; t.r. rozpoczął studia malarskie w krak. ASP, początkowo pod kierunkiem Władysława Jarockiego, a potem Felicjana Szczęsnego Kowarskiego. W 1927 wchodził w skład Zarządu uczelnianej Bratniej Pomocy. W 1928 na dorocznej wystawie studentów ASP otrzymał nagrodę za malarzkie studium aktu. W r. akademickim 1928/29 S. był asystentem Kowarskiego i prowadził pracownię techniczną malarstwa dekoracyjnego. Podczas studiów należał do TAP Sztuka. Dyplom art. malarza uzyskał 4 III 1929; zdał również egzamin

pedagogiczny. Zaraz po ukończeniu studiów przeniósł się do Warszawy, gdzie od października 1929 do marca 1930 podejmował prace zleczone w ASP. Od kwietnia 1930 do sierpnia 1939 był zatrudniony tamże w pracowni malarskiej jako asystent Kowarskiego. W 1930 otrzymał I nagrodę w konkursie na plakat reklamowy Państw. Wytwórni Prochu i Materiałów Kruszących „Zagożdżon”. T.r. znalazł się w gronie założycieli grupy artyst. Pryzmat, skupiającej uczniów Kowarskiego. Był jej członkiem do wybuchu II wojny światowej. Latem 1932 odbył wraz z bratem Marianem podróż motocyklową po Europie; odwiedził wówczas Czechosłowację, Austrię, Szwajcarię oraz Francję (w tym Paryż i Nancy). W r. akademickim 1936/37 prowadził w zastępstwie Kowarskiego pracownię malarską; otrzymał wówczas podziękowanie zebrania ogólnego profesorów, podkreślające jego zdolności pedagogiczne. W 1938 zdobył nagrodę Funduszu Kultury Nar. za *Pejzaż z Krasicyzna*, ol., sygn., 1937, MNW, wystawiony na dorocznym salonie IPS. Z chwilą wybuchu II wojny światowej S. ewakuował się na wsch. tereny Rzeczypospolitej. Po powrocie stamtąd mieszkał w Warszawie, gdzie wraz z Leonardem Pękalskim brał udział w potajemnych pracach konserwatorskich (obrazy ol. i polichromie ścienne w pałacu w Wilanowie, stropy w Muz. Miejskim na Starym Mieście, obraz ol. w kośc. św. Mikołaja Biskupa w Grójcu). L. 1941-45 spędził w Zakopanem, malując liczne portrety i pejzaże. Na zlecenie Miejskiego Biura Budowlanego wyk. też wówczas dekoracje malarskie, sgraffitowe i mozaiki do wielu zakopiańskich budynków, a dla zleceniodawców pryw. projektował piece z malowanych kafli, wytwarzał ceramikę oraz drewniane, malowane talerze i pudełka. Po opuszczeniu przez Niemców Zakopanego w lutym 1945 S. uczestniczył w wystawie zorganizowanej przez miejscowy ZAP. W marcu t.r. powrócił do Warszawy. 4 IV t.r. (wg Miry Walczykowskiej 4 V) podjął pracę jako starszy asystent w warsz. ASP, gdzie brał udział w działaniach organizacyjnych związanych uruchomieniem uczelni. Wstąpił wówczas do ZPAP; będąc członkiem jego Rady Artyst. wchodził w skład jury wystaw, organizowanych przez zw. Jesienią t.r. na wystawie Ruiny Warszawy, zorganizowanej przez MNW, zaprezentował 4 rys.: *Grób Nieznanego Żołnierza*, *Plac Zamkowy*, *Widok na Stare Miasto* oraz *Kościół św. Aleksandra*. 1 V 1946 otrzymał nominację na profesora nadzwyczajnego. Od listo-

pada t.r. do lutego 1947 przebywał wraz z Zofią Czarnocką-Kowalską we Francji, Belgii i Wielkiej Brytanii na stypendium, przyznanym im przez Min. Kultury i Sztuki. W l. 1946-48 uczestniczył wraz ze studentami w letnich plenerach: w Sufczyńce k. Otwocka, w Starym i Nowym Sączu oraz w Podgórzynie k. Jeleniej Góry. W 1948 na zlecenie Min. Spraw Zagranicznych S. wyjechał razem z Czarnocką-Kowalską do Paryża, gdzie uczestniczył w organizacji wystawy Pologne 1948. W 1949 zorganizował w warsz. ASP pracownię malarstwa ściennego i mozaiki, którą kierował, prowadząc równocześnie pracownię malarstwa sztalugowego. W l. 1950-53 wchodził w skład komisji, oceniającej wystawy studenckie. Lato 1951 spędził z grupą studentów na plenerze w Serocku. 4 III 1952 S. został powołany przez rektora ASP do Senatu uczelni. Od września t.r. do sierpnia 1953 był profesorem kontraktowym rys. wieczornego i malarstwa ściennego. Jednocześnie brał czynny udział w życiu artyst.; w l. 1945-53 prezentował prace na wielu wystawach organizowanych w Polsce i za granicą. Tworzył liczne obrazy ol., akw. i rys., zaangażował się również w odbudowę Warszawy, realizując ważne zamówienia publiczne (w tym dla Min. Spraw Zagranicznych i Teatru Nar.). Projektował i wykonywał mozaiki i sgraffita do nowych budynków na Mariensztacie (1948-52) i MDM-ie (Marszałkowskiej Dzielnicy Mieszkańcowej, 1951). W 1952 wraz z Czarnocką-Kowalską, Jerzym Kowarskim i Jerzym Staniszkisem zdobył II nagrodę w ogłoszonym przez Stow. Architektów Pol. konkursie na proj. jednej ze stacji warsz. metra. W 1953 został z ramienia Pracowni Sztuk Plast. gł. koordynatorem prac związanych z dekoracją odbudowanych kamienic na Rynku Starego Miasta w Warszawie, wykazując się przy tym wybitnym zmysłem organizacyjnym. Sprawował razem z Czarnocką-Kowalską i Jackiem Sempolińskim nadzór ogólny oraz zaprojektował dekorację fasad 2 kamienic.

W l. 1930-39 S. był członkiem ZZPAP (w 1937 wchodził w skład Sądu Koleżeńskiego) oraz członkiem rzeczywistym IPS, w l. 1945-53 należał do ZPAP. W 1945 otrzymał I nagrodę Prezesa Rady Ministrów za rys. *Kościół św. Aleksandra*; w 1953 – Nagrodę Państw. II stopnia oraz Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (za „wprowadzenie malarstwa ściennego do architektury Warszawy, a w szczególności za koncepcję i twórczy wkład w realizacji polichromii Rynku St. Miasta”).

Udział w wystawach: Warszawa IPS 1931-38 (z Pryzmatem), Resursa Obywatelska 1937, MNW 1945, 1946, 1948, Zachęta 1950-52 (I, II i III OWP, 1950 *Plastycy w walce o pokój*), 1954/55 (wystawa pośmiertna), Łódź 1933, 1935, Chełm Lubelski 1935, Kraków 1935 (z Pryzmatem), 1945, 1951 (*Plastycy w walce o pokój*), Lwów TPSP 1937, Poznań 1938 (z Pryzmatem), 1947, 1950, Zakopane 1945, Wrocław 1948 (*Wystawa Ziem Odzyskanych*), 1950, Sopot 1949; Paryż 1937, 1947 (*Międzynar. Wystawa Sztuki Współcz. UNESCO*), 1948 (*Pologne 1948*), Nowy Jork 1939, Moskwa 1949, Praga 1950, Pekin i Szanghaj 1953/54 (*Wystawa Osiągnięć Plastyki Pol.*).

W malarstwie sztalugowym S. początkowo pozostawał pod wpływem twórczości Kowarskiego. Na przełomie l. 20. i 30. w jego portretach, aktach (*Akt z pantofelkami*, ol., 1930), scenach rodzajowych, pejzażach i martwych naturach (*Martwa natura z koszykiem*, ol., sygn., 1931, oba obrazy w 2017 w zb. rodziny) widoczna jest pewna twardość w traktowaniu ciała ludzkiego i draperii, dość ciężka, brunatna gama kolorystyczna, przełamana niekiedy kontrastowymi zestawieniami barw. W niektórych powstałych wówczas pracach (*Nimfy*, w 2017 w zb. pryw. w Krakowie, *Portret Teresy Kulejowskiej*, w 2017 w zb. rodziny, oba ol., 1930) krytycy dostrzegali elementy zapowiadające zainteresowanie S. malarstwem ściennym: monumentalizację formy, rytmizację układów, syntetyzm oraz oszczędność środków artyst. W l. 30. w pracach artysty występują także nawiązania do preferowanego przez członków grupy Pryzmat nurtu kolorystycznego oraz do postimpresjonizmu. Namalowane wówczas portrety i pejzaże ol. (*Portret kobiety*, 1934, w 2017 w zb. rodziny, *Krajobraz fantastyczny I*, MNW, *Krajobraz fantastyczny II*, MNP, oba 1936, wszystkie sygn., *Portret Marysi Szulczewskiej*, 1934, w 2017 w zb. rodziny) cechuje duża wrażliwość kolorystyczna, poetycki stosunek do natury oraz dekoracyjność. Czteroletni pobyt S. w Zakopanem podczas II wojny światowej zaowocował licznymi portretami ol. (*Portret ojca*, sygn., w 2017 w zb. pryw. w Zakopanem, *Portret żony*, w 2017 w zb. rodziny, oba 1941, *Portret Hani I*, w 2017 w zb. rodziny, *Portret dr Zuli Piotrowskiej*, oba 1944). Artysta namalował wówczas także cykl pejzaży tatrzańskich, częściowo nawiązujących do koloryzmu, częściowo zaś do tradycji XIX-wiecznych widoków górskich Wojciecha Gersona i Stanisława Witkiewicza (*Droga na*

Gąsienicową, *Dolina Jaworzynki*, oba 1941, *Krajobraz z Małego Żywcańskiego*, 1943, wszystkie ol., *Pejzaż z Giewontem*, *Dolina Pięciu Stawów I*, oba akw., wszystkie w 2017 w zb. rodziny). Tuż po zakończeniu działań wojennych i po powrocie do Warszawy stworzył cykl rys. przedstawiających zrujnowaną stolicę. Powstały wówczas wstrząsające w swej wymowie, ascetyczne w doborze środków artyst. prace, wyk. tuszem i piórem, niekiedy lawowane: *Plac Teatralny*, *Plac Teatralny II*, oba w 2017 w zb. rodziny, *Chrystus sprzed klasztoru OO. Trynitarzy na Solcu (kopia posągu Pawła Małińskiego sprzed kościoła Św. Krzyża)*, Muz. ASP Warszawa (depozyt rodziny S.), wszystkie sygn., *Plac Napoleona po powstaniu*, Muz. Powstania Warsz., *Ruiny Warszawy: Chrystus przed klasztorem św. Trójcy na Solcu*, w 2017 w zb. rodziny, wszystkie 1945. Z tego okresu pochodzą także niewielkich rozmiarów pejzaże: *Stare Miasto*, 1945, oraz *Most Poniatowskiego* (oba ol., w 2017 w zb. rodziny). W 2. poł. l. 40. S. tworzył ol. i akwarelowe portrety, akty i pejzaże, jak również nieliczne sceny rodzajowe oraz martwe natury, nawiązujące stylistycznie do koloryzmu (*Czytająca*, sygn., 1948, *Krajobraz z konikami*, 1946, *Akt z gitarą*, 1948, wszystkie w 2017 w zb. rodziny, *Autoportret z gitarą*, ok. 1948-50, w 2017 w zb. pryw. w Warszawie, wszystkie ol., *Martwa natura z kwiatami*, akw., w 2017 w zb. rodziny). Na wyróżnienie zasługują zwłaszcza cykle krajobrazowe, namalowane w l. 1946-48 i 1951 podczas plenerów ze studentami ASP (w tym: *Młyn w Sufczyńce I*, *Droga w Sufczyńce*, *Krajobraz z Sufczyńca II*, wszystkie 1946, *Nowy Sącz I*, *Krajobraz ze Starego Sącza II*, oba 1947, *Podgórzyn IV*, 1948, *Serock I*, 1951, wszystkie w 2017 w zb. rodziny, *Krajobraz z Serocka IV*, 1951, MNW, wszystkie ol.). Pod koniec l. 40. i w l. 50. kolor w obrazach S. staje się czysty i bardziej nasycony, a farba jest kładzona zdecydowaną, szeroką plamą. Namalowane w tym okresie prace cechują ostre zestawienia barwne. Oprócz licznych portretów (*Traktorzysta*, sygn., 1950, Muz. Zamoyskich w Kozłowiec, *Portret Joli*, ol., 1953, w 2017 w zb. rodziny, oba ol.), aktów i pejzaży artysta częściej tworzył kompozycje figuralne, tematycznie wpisujące się w obowiązującą wówczas tematykę realizmu socjalistycznego. Do najlepszych jego dzieł z tego nurtu należą: *Skup zboża*, 1949, Muz. Zamoyskich w Kozłowiec, *Muzykanci*, 1950, MNW, oba ol., sygn., a także prace z cyklu „Epos tatrzański” (*Kostka Napierski*,

1951, Muz. Wojska Pol., *Szymanowski wśród gór*, 1952, Muz. Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze, oba ol., sygn., oraz niedokończone *Pogotowie tatrzańskie*, szkic ol., 1952, w 2017 w zb. rodziny). W l. powojennych S. wykonał również liczne rys. Są wśród nich portrety bliskich (*Jaś śpiący*, *Szkic matki z dzieckiem*, cykl 6 szkiców głowy syna, wszystkie 1946, *Autoportret I*, 1949, *Portret brata*, 1951, wszystkie tusz pióro, *Jaś rysujący*, ol., 1950, wszystkie w 2017 w zb. rodziny), akty (*Akty II*, *Akt III*, oba tusz pióro, 1948, MNW), sceny rodzajowe (*W gospodzie w Chmielnicy I*, tusz pędzel, 1952, *Szkic wozu z końmi i ludźmi*, ol., oba w 2017 w zb. rodziny) oraz pejzaże (*Mokotów II*, tusz pióro, lawowanie, 1952, *Sandomierz I*, tusz pędzel, 1953, oba sygn., *Pejzaż górski*, tusz pióro, wszystkie w 2017 w zb. rodziny). Zachowały się także liczne szkice do obrazów ol. i kompozycji dekoracyjnych z tego okresu (w tym: *Szkic do obrazu „Kostka Napierski”*, tusz pióro, 1951, w 2017 w zb. rodziny, proj. sgraffita „*Stara i Nowa Warszawa*”, fragment, tusz pióro, ol., 1952, Muz. ASP Warszawa [depozyt rodziny S.], *Szkic do obrazu „Pogotowie tatrzańskie”*, szkic do kompozycji III, tempera tusz pędzel, 1953, *Szkic do obrazu „Szymanowski”*, szkic do kompozycji III, ol., 1952, oba MNW).

S. odnosił również sukcesy w dziedzinie malarstwa monumentalnego, projektując i tworząc liczne polichromie ścienne, *panneaux*, sgraffita oraz mozaiki. Był także specjalistą w dziedzinie rekonstrukcji i renowacji malarstwa ściennego. Już podczas studiów brał udział w pracach restauracyjnych przy polichromii fryzu i stropów kasetonowych w Zamku Królewskim na Wawelu, prowadzonych przez Pękalskiego. Następnie uczestniczył w konserwacji malowideł w kośc. par. w Szczepanowie k. Brzeska, a w 1927 przy rekonstrukcji fresków w barokowej kaplicy w kośc. na Jasnej Górze w Częstochowie. W 1930 ponownie pracował w kośc. Jasnogórskim, tym razem przy polichromii kruchty. W 1935 zdobył wraz z Kowarskim I nagrodę w zorganizowanym przez IPS konkursie na polichromię wnętrza katedry w Chełmie Lubelskim (niezrealizowana, część kartonów z cyklu zatytułowanego „*Domie Złoty*” zachowała się w arch. katedralnym). W r. następnym otrzymał I nagrodę w konkursie na proj. polichromii Sali Kawalerii na Wawelu (niezrealizowany) oraz w zamkniętym konkursie na dekorację pałacu Brühla w Warszawie, będącego sie-

dzibą Min. Spraw Zagranicznych. Wykonane tam plafony w Sali Bankietowej (częściowo widoczny na fot. w czas. *Arkady*, 1938 nr 4, s. 199), w Sali Zegarowej i gabinecie ministra nie zachowały się. Wspólnie z Kowarskim artysta namalował kompozycję *Odzyskanie przez Polskę niepodległości* na plafonie w Sali Tysiąclecia Pawilonu Pol. na Wystawie Światowej w Paryżu w 1937; artyście przyznano wówczas zł. medal. W 1938 S. wraz z Kowarskim, Józefem Klukowskim i Stefanem Listowskim wygrali konkurs na dekorację Sali Honorowej Pawilonu Pol. na Wystawę Światową w Nowym Jorku w 1939; zespół zaprojektował wzorowane na wawelskich kasetonowe stropy (niezrealizowane). W styczniu 1939 S. razem z Kowarskim i Klukowskim zdobyli I nagrodę w konkursie na dekorację hali odjazdowej Dworca Gł. w Warszawie; częściowo zrealizowana monumentalna mozaika z kostki majolikowej z wyobrażeniami 5 kontynentów i znaków zodiaku została zniszczona podczas pożaru 6 VI 1939. W czasie II wojny światowej artysta wykonał liczne prace dekoracyjne w zakopiańskich budynkach. W 1941 stworzył sgraffita ze scenami zbójnickimi w kawiarni Szarotka przy ul. Krupówki 24 i w nieistniejącej obecnie kawiarni Arkadia (*Projekt dekoracji do kawiarni Arkadia*, tusz pióro, ol., karton, 1941, w 2017 w zb. rodziny) oraz malowidła ścienne temperą, przedstawiające sceny z polowania, w sklepie przy ul. Krupówki 53. W r. następnym namalował temperą polichromię ścienną w lokalu Banku Podhalańskiego (proj. w 2017 w zb. rodziny) i stworzył sgraffito oraz dekorację z malowanych w scenki góralskie płytek ceramicznych (z pracowni Stanisława Gąsienicy-Sobczaka) w restauracji Watra przy ul. Zamoyskiego 2 (wszystkie niezachowane). W 1943 powstała wielobarwna mozaika nad drzwiami wejściowymi do restauracji i baru w hotelu Trzaski u zbiegu ul. Krupówki i Kościuszki; przedstawia zbójnika polującego konno na niedźwiedzia. Kolejną realizacją S. z 1943 jest polichromia ścienna ze stylizowaną mapą Tatr (tempera) w sali jadalnej willi Zychoniówka przy ul. Sienkiewicza 6a (obecnie pensjonat Halny). Przed 1945 powstała także dekoracja wnętrza pierwszego schroniska na Polanie Chochołowskiej (niezachowana), a po II wojnie, w 1953, do nowego schroniska 2 sgraffita o tematyce góralskiej, wyk. przez Czarnocką-Kowalską. Dziełem tej spółki jest również cykl mozaik „*Zbójnicy*” do kawiarni hotelu

Giewont w Zakopanem, 1955-56. Niezależnie od zastosowanej techniki S. nawiązywał do tradycji lokalnych, czerpał inspirację z urody miejscowego pejzażu i folkloru góralskiego.

W latach powojennych artysta realizował gł. zamówienia publiczne, związane zarówno z odbudową stolicy, jak i promocją wizerunku Polski na imprezach o zasięgu międzynarodowym. W 1948 wraz z Czarnocką-Kowalską zaprojektował i wyk. temperą na deskach 25-metrowe *panneau Wybrzeże* na Wystawę Ziem Odzyskanych we Wrocławiu (proj. *panneau*, tempera deska, w 2017 w zb. rodziny; szkic fragmentu, ol. deska, w 2017 w zb. pryw. w Warszawie, oba 1948). T.r. w pawilonie wystawy Pologne 1948 w Paryżu S. i Czarnocka-Kowalska namalowali na ciemnych, niezagruntowanych deskach *panneau Wisła* (tempera), inspirowane sztuką ludową. Kolejnym zleceniem zrealizowanym przez artystę w t.r. był proj. i realizacja plafonu na widowni Teatru Nar.; utrzymany w przytłumionej tonacji pomarańczowoczerwonej, przedstawiał Nike Zwycięską w otoczeniu figur alegorycznych, symbolizujących zdobycze odbudowującego się państwa; plafon zniszczony podczas pożaru teatru w 1985, jest znany z licznych szkiców proj. (*Szkic plafonu Teatru Nar., III wersja*, gwasz, ol. kalka, Muz. ASP Warszawa, *Szkic proj. plafonu Teatru Nar., Szkic proj. plafonu alternatywnego Teatru Nar.*, oba ol. kalka, *Szkic plafonu Teatru Nar.*, tempera kalka, *Szkic proj. plafonu Teatru Nar.*, tempera, ol. kalka, *Szkic plafonu Teatru Nar., I wersja*, *Szkic plafonu Teatru Nar. III*, oba ol. kalka, *Szkic plafonu Teatru Nar. VII*, ol., wszystkie Muz. ASP Warszawa [depozyt. rodziny S.], *Szkic proj. plafonu Teatru Nar. II*, ol. kalka, MNW, *Proj. plafonu do Teatru Nar.*, tempera papier, w 2017 w zb. rodziny, wszystkie 1948). W l. 1948-49 S. i Czarnocka-Kowalska zrealizowali kilka prac dekoracyjnych na Mariensztacie. Dziełem tego zespołu jest zegar przy Rynku mariensztackim, z kwadratową tarczą, wyk. z wielobarwnej mozaiki, z wizerunkiem Syrenki; *pendant* do niego stanowiła mozaika umieszczona na dnie znajdującej się na Rynku fontanny (niezachowana). Do budynku przy ul. Garbarskiej 7, przylegającego do mariensztackiego Rynku, artysta zaprojektował sgraffito *Rybacy*. W 1950 razem z Czarnocką-Kowalską wykonał polichromię *Stara i Nowa Warszawa* we wnętrzu czytelnicy Międzynar. Klubu Książki i Prasy przy ul. Nowy Świat 15/17 w Warszawie (niezachowana) oraz dekorację

w kształcie kuli pokrytej kolorową mozaiką, zatytułowaną *Cztery pory roku*, dla XXIII Międzynar. Targów Poznańskich. T.r. S. zaprojektował także *panneau* dekoracyjne do holu pawilonu pol. na Międzynar. Targach w Pradze, przedstawiające pokojową manifestację młodzieży. W t.r. znalazł się w grupie opracowującej plastyczny wystrój MDM-u. W 1951 wyk. proj. sgraffita na fasadę kamienicy przy ul. Marszałkowskiej 53 (*Szkic dekoracji ściennej kamienicy na MDM [z herbem Warszawy]*, *Szkic dekoracji kamienicy na MDM [z herbem Warszawy]*, II, oba tusz pióro, ol., kalka, 1951, Muz. ASP Warszawa [depozyt rodziny S.]), zrealizowany później przez Krystynę Kozłowską i Grzegorza Wdowickiego. W 1952 S. wraz z zespołem zaprojektował na konkurs Stow. Architektów Pol. dekorację stacji warsz. metra Targowa. Wnętrze to miało być utrzymane w kolorystyce srebrno-czarnej, z umieszczoną na jednej ze ścian ceramiczną płaskorzeźbą barwy koralowej, przedstawiającą powitanie wojsk radzieckich w oswobodzonej stolicy, z monumentalnymi scenami walk od Lenino do Warszawy na plafonie i srebrzystą mozaiką na sklepieniu (*Szkic proj. do stacji metra Targowa*, tempera deska, *Szkic proj. do stacji metra Targowa*, ol. kredka, oba 1953, Arch. ASP Warszawa). T.r. powstało słynne sgraffito *Stara i Nowa Warszawa* na elewacji domu towarowego przy ul. Bednarskiej 11 na Mariensztacie, zaprojektowane i wyk. przez S. we współpracy z Czarnocką-Kowalską; kompozycją, linearyzmem i czarno-białą kolorystyką nawiązuje ono do popularnego na Podhalu drzeworytu. Również w 1952 namalowany został plafon w Klubie Min. Spraw Zagranicznych, znajdującym się w pałacyku Przeddzieckich przy ul. Foksal 6 w Warszawie (niezachowany, znany z proj.: *Szkic plafonu do Min. Spraw Zagranicznych, całość*, tempera ol., Muz. ASP Warszawa, *Szkic plafonu do Min. Spraw Zagranicznych, całość*, *Szkic plafonu do Min. Spraw Zagranicznych, III wersja*, *Szkic plafonu do Min. Spraw Zagranicznych, 1:50*, wszystkie ol., Muz. ASP Warszawa [depozyt ze zb. pryw. w Warszawie], wszystkie 1952). Nadzorując (w 1953) realizację dekoracji malarskich kamienic przy Rynku Starego Miasta w Warszawie, zaprojektował i wykonał razem z Czarnocką-Kowalską i Sempolińskim dekorację 2 kamienic po stronie Barssa: sgraffito *Muzykanci* (postacie muzyków i fryz z instrumentami muzycznymi inspirowany późnośredniowiecznym drzew.) na kamienicy nr 8

Ellebrantowskiej oraz polichromię na kamienicy nr 20 Pod Fortuną (2 fryzy nawiązujące do stylistyki renesansowej z postaciami kobiet i putt).

Artysta sporadycznie zajmował się także ilustracją. Ok. 1937 wyk. wraz z Wandą Zawidzką il. do podręcznika Ewy [Szelburg-]Zarembiny *Czytanka dla III kl. wiejskich szkół powsz. trzeciego i drugiego stopnia*, Lw. 1938, a ok. 1953 il. do książki Anny Pawłowskiej *15 warszawskich dni*, W. 1955, wyd. z okazji Światowego Festiwalu Młodzieży i Studentów. Jest też autorem studium do *Szpitala wariatów* Michała Bałuckiego, tusz pędzel, pióro, lawowany, sygn., 1952, MLAM.

Prace oprócz wyż. wym.: Muz. Częstochowskie – *Ruiny Warszawy*, ol., sygn., 1945; Bibl. PAN, Kórnik – *Portret Władysława Zamoyskiego*, ol., sygn.; Muz. ASP Kraków – *Studium aktu kobiecego*, ol., 1927; Muz. Warmii i Mazur w Olsztynie – *Pejzaż z Sącza*, ol., sygn., 1948; MNP – *Krajobraz ze stawem*, ol., 1938; Muz. ASP Warszawa – *Portret Felicjana Szczęsnego Kowarskiego*, ok. 1948, pejzaż, 1952, oba ol., ponadto jako depozyt rodziny S.: *Portret Zofii Kowalskiej*, 1949, *Szkic do portretu Felicjana Szczęsnego Kowarskiego II*, 1953, oba ol., *Autoportret I*, tusz pióro, 1949, *Szkic do sgraffita „Stara i Nowa Warszawa” I*, tusz pióro, ol. karton, 1951, *Proj. sgraffita „Rybaczy”*, węgiel, ol. kalka, 1948, *Szkic dekoracji ściennej kamienicy Pod Fortuną*, gwasz, ol. kalka, 1953, szkic nieokreślonej dekoracji ściennej z motywem postaci alegorycznych (na odwrocie szkic postaci kobiecej do obrazu *Manifestacja*), ol., 1950, *Proj. dekoracji architektonicznej z widokiem Starówki*, *Szkic dekoracji ściennej o motywach warsz.* (2 wersje), *Szkic do sgraffita „Stara i Nowa Warszawa” I*, *Szkic do sgraffita „Stara i Nowa Warszawa” II*, wszystkie 1951, *Szkic do polichromii kamienicy Pod Fortuną*, *Szkic dekoracji do kamienicy Ellebrantowskiej cz. I* (2 wersje), oba 1953, wszystkie ol. kalka; MNW – *Autoportret II*, tusz pióro, sygn., 1950, *Krajobraz nad rzeką*, 1935, *Krajobraz z Nowego Sącza*, 1947, *Pejzaż*, przed 1953, wszystkie ol., *Szkic do obrazu „Muzykanci” IV*, ol., 1950, drewniany malowany talerz, ok. 1941-45, ponadto depozyt rodziny S.: *Autoportret*, 1932-33, *Kobieta w ogrodzie*, 1937, oba ol. W 2017 w zb. rodziny ok. 230 prac S. (ol., tempera, akw., tusz pędzel, tusz pióro, ol., część sygn.).

W l. 2002-07 na aukcjach w Warszawie – *Miasto nad rzeką*, ol., 1948, *Pejzaż morski*, ol. pły-

ta, 1949, *Martwa natura z anturium i owocami*, gwasz tektura, 1952, wszystkie sygn.; w 2011 na aukcji w Łodzi – *Pejzaż z domami nad rzeką*, ol., 1952, *Serock*, akw., *Plac Teatralny IV*, tusz pióro, lawowany, oba 1951, wszystkie sygn.

Czy wiesz, kto to jest?, red. Łoza S., *Uzupełnienia i sprostowania*, W. [1939]. – Słownik ZPAP. – *Pol. bibliografia sztuki 1801-1944*, t. 1, cz. 1, Wr. 1975. – *Encyklopedia Warszawy*, W. 1994. – Chrzanowska-Pieńkos J., Pieńkos A., *Leksykon sztuki pol. XX w.*, P. 1996. – PSB, t. 40, 2000-01 (Konarski S.). – *Encyklopedia sztuki pol.*, red. Ostrowski J.K., Kr. 2001. – *Indeks art. plastyków absolwentów i pedagogów wyższych uczelni plast. oraz członków ZPAP 1939-2006*, Gd. 2008.

Tomorowicz K., *Wspomnienie o Janie Sewerynie Sokołowskim*, Prz. artyst., 1953 nr 6, s. 50-51. – Guze J., *Jan Seweryn Sokołowski*, Prz. Kulturalny, 1954 nr 9, s. 8. – Wojciechowski A., *Rynek Staromiejski*, W. 1954, s. 26-27. – Guze J., *Wystawa Jana Seweryna Sokołowskiego*, Prz. Kulturalny, 1955 nr 21, s. 3. – *Jan Seweryn Sokołowski - współtwórca piękna Warszawy*, Stolica, 1955 nr 3, s. 17. – Wojciechowski A., *Mural Art in Poland 1945-55*, W. 1956, s. 12-14, 17-18, 20, 25-26, 54-55, 59, s. nlb. 66-67. – Żórawska J., *Jan Sokołowski*, W. 1957. – Piwocki, ASP Warszawa. – *Pol. życie art.*, 2, 3/1, 3/2, 3/3, 3/4. – *Materiały ASP Kraków*, 2. – Karłowicz M., *Sztuka Warszawy*, W. 1986. – Długolecka L., Pinkwart M., *Zakopane. Przew. hist.*, W. 1989. – Drexlerowa A., Olszewski A.K., *Polska i Polacy na powsz. wystawach światowych 1851-2000*, W. 2005. – Kostuch B., *Kolor i blask, Ceramika architektoniczna oraz mozaiki w Krakowie i Małopolsce po 1945 r.*, Kr. 2015. – Walczykowska M., *Jan Sokołowski*, [Piaseczno] 2017 (tamże kat. prac i pozostała bibliografia).

Wystawa dzieł sztuki pod nazwą Salon Zimowy, IPS, grudzień 1931, styczeń, luty 1932, W. [1931]. – *Wystawa Władysława Podkowińskiego, Tadeusza Noskowskiego, Grupy Akwarelistów...*, IPS, W. 1932. – *III Salon Zimowy*, grudzień 1932 - styczeń 1933, IPS, W. 1932. – *Wystawa grupy Pryzmat*, IPS, W. 1933. – *Kat. XIV wystawy IPS-u, Salon Zimowy*, IPS, W.-Łódź 1933. – *IV Salon Zimowy*, IPS, W. 1934. – *V Salon Zimowy*, IPS, W. 1935. – *Kat. XXXV wystawy IPS-u. Grupa Art. Plastyków Pryzmat ...*, W.-Łódź 1935. – *Wystawa Grupy Art. Plastyków Pryzmat, krak. Zrzeszenia Art. Plast. Zwornik ...*, IPS, [W.] 1935. – *Salon plastyków ZPAP*, IPS, W. 1936, s. 83 (spis członków ZPAP). – *Salon wiosenny*, TPSP, Lw. 1937. – *Wystawa malarstwa, rzeźby i grafiki*, Komitet Przyjaciół Sztuki Pol. w Warszawie, Resursa Obywatelska, W. 1937. – *IX Salon malarstwa*, IPS, W. 1937. – *Wystawa prac*

malarskich śp. Lucjana Adwentowicza oraz grupy art. plastyków Pryzmat, IPS, W. 1938. – *X Salon. Malarstwo - Rzeźba - Grafika*, IPS, W. 1938. – *Wystawa „Ruiny Warszawy”*. *Rys. i gwasze*, [MNW], W. 1945. – *III Ogólnopol. salon malarstwa, rzeźby i grafiki*, [P. 1947]. – *Druga doroczna wystawa ZPAP Okręgu Warsz.*, MNW, W. 1948. – *I OWP*, MNW, W. 1950. – *Ogólnopol. wystawa „Plastycy w walce o pokój”*, CBWA, Zachęta, W. 1950. – *Wystawa „Plastycy w walce o pokój”*, Kr. 1951. – *II OWP*, CBWA, Zachęta, W. 1951/52. – *Warszawa 1944-54. Malarstwo ścienne. Teatr. Muzyka*, MNW, ASP, W. 1954, s. 16-17, 19. – *Wystawa prac Jana Seweryna Sokołowskiego. Malarstwo sztalugowe. Malarstwo ścienne. Rys.*, CBWA, Zachęta, W. 1954. – *KZSP, seria nowa, t. 11, cz. 1, 1993. – Jan Seweryn Sokołowski. W 100. rocznicę urodzin. Wystawa malarstwa i rys. o tematyce górskiej*, Zakopane 2004. – *Powinność i bunt. ASP w Warszawie 1944-2004*, ASP, „Zachęta” Nar. Galeria Sztuki, W. 2004. – *Grzechnik S., Kat. zb. sztuki upótcz. Muz. Zamoyskich w Kozłowie*, t. 1: *Malarstwo, rys., grafika*, Muz. Zamoyskich w Kozłowie, [Kozłówka] 2016.

Tyg. il., 1932 nr 46, s. 739 (Husarski W.); 1938 nr 2, s. 41, nr 23, s. 441, nr 48, s. 922-923 (Bielska-Tworkowska L.). – *Sztuki Piękne*, VIII, 1932 nr 2, s. 68; IX, 1933 nr 1, s. 33, 35. – *Kur. pol.*, 1933 nr 145, s. 3 (Czyżewski T.); 1935 nr 41, s. 5 (tenże), nr 344, s. 5 (tenże); 1938 nr 2-3, s. 7 (tenże), nr 312, s. 7 (tenże), nr 324, s. 9. – *Polska Zbrojna*, 1933 nr 149, s. 4 (Winkler K.); 1934 nr 17, s. 10 (tenże); 1935 nr 45, s. 5 (tenże), nr 67, s. 5. – *Głos Plastyków*, 1934 nr 9-12, s. 161 (Cybulski T.); 1937 nr 1-7, s. 120; 1938 nr 1, s. 133, 134, nr 8-12, s. 96. – *Tyg. Artystów*, 1934 nr 6-7, s. 3. – *Kur. Poranny*, 1935 nr 38, s. 6 (Sterling M.). – *Prosto z Mostu*, 1935 nr 8, s. 8 (Bajkowski J.). – *Architektura i Budownictwo*, 1937 nr 6, s. 213, 218, 219 (Załęski J.), 225 (Zamecznik S.); 1938 nr 3, s. 75, 82-83. – *Kur. warsz.*, 1937 nr 125, s. 6, nr 145, s. 8; 1938 nr 323, s. 20. – *Nike*, I, 1937, s. 254 (Spraw. IPS); II, 1939 z. 1, s. 73, 91 (Spraw. IPS), z. 2, s. 166 (Woźnicki S.). – *Pion*, VI, 1938 nr 23, s. 5 (Winkler K.), nr 47, s. 5 (tenże). – *Dz. pol.*, 1945 nr 253, s. 3. – *Prz. artyst.*, 1946 nr 1, s. 16, nr 6, s. 3 (Malina J.); 1952 nr 1, s. 17-18 (Porębski M.), 61, nr 6, s. 8; 1953 nr 3, s. 3, nr 4, s. 3 (Wojciechowski A.); 1969 nr 6, s. 3, 6. – *Skarpa warsz.*, 1946 nr 26, s. 3 (Bogucki J.). – *Architektura*, 1948 nr 10, s. 10, 14 (Jassem M., Minorski J.); 1952 nr 10, s. 265 (Stępiński Z.); 1953 nr 5, s. 126, 131, nr 9, s. 225 (Kobzdej A.), 241 (Stępiński Z.). – *Dz. lit.*, 1949 nr 16, s. 5, 6 (Winkler K.). – *Ochrona Zabytków*, 1953 nr 2, s. 3 (Urbanowicz B.). – *Prz. Kulturalny*, 1953 nr 11, s. 4 (Łoziński J.), nr 29, s. 3 (Guze J.). – *Stolica*, 1953 nr 6, s. 9 (Sachs W.); 1955 nr 13, s. 6. – *Art & Busi-*

ness, 2003 nr 10, s. 2 (Nowakowska K.). – *Quart*, 2009 nr 11, s. 74 (Kostołowski A.). – *Rocz. TN Płockiego*, 2014 nr 6, s. 140, 153, 155 (Rogalska K.).

Arch. PAN Warszawa, III-2: Zespół Z. Batowskiego, teka 34 (d. f. 9). – IS PAN, materiały Słownika art. pol., list Katarzyny Sucharkiewicz z Muz. Częstochowskiego, 4 I 2023; list Anny Lebensztejn z MLAM, 5 I 2023; list Łukasza Sokołowskiego z MWN, 10 I 2023; list Hanny Doroszuk z MNW, 11 I 2023. – IS PAN, Pracownia dokumentacji sztuk wizualnych XX i XXI w.,teczka S.

J. Różalska

Sokołowski Józef patrz Sokołowski Jakub.

Sokołowski Ludwik Jan patrz w nocie Sokołowski Henryk.

Sokołowski Marcin, w 1792 odnotowany w spisie mieszkańców Warszawy jako malarz wywodzący się ze stanu mieszczańskiego i zamieszkały w pałacu księcia Aleksandra Lubomirskiego przy Targowicy (obecnie pl. Żelaznej Bramy) nr hipoteczny 957.

Bernatowicz A., *Malarze w Warszawie czasów Stanisława Augusta. Status - aspiracje - twórczość*, W. 2016.

AGAD, Warszawa Ekonomiczne, rkps nr 15: *Protokół Rewizji Miasta Wolnego Warszawy ... uskutecznionej 1792*, k. 494.

A. Bernatowicz

Sokołowski Mieczysław patrz Sokołowski Zygmunt.

Sokołowski Wawrzyniec, snycerz; mieszczanin i obywatel lw. Konwent dominikanów we Lwowie zawarł z nim 11 XII 1741 umowę na wykonanie rzeźbionych ławek do kość. Bożego Ciała wg „abrysu od siebie [S.] danego” przy współpracy 2 stolarzy (Bazylego Kadylewicza i Waclawa Tomaiera). Wynagrodzenie ustalono w kontrakcie na 6000 złp. Oprócz wym. stolarzy S. zatrudnił jeszcze 2 pomocników, których sfinansował z własnych pieniędzy. Prace ukończono w marcu 1744. W kontrakcie, zawartym 12 II 1749 w Zaslawiu (na Wołyniu; obecnie Ukraina) z księciem